

REŠIMO MURO!

Zveza društev
mojamura

**AMAZON
OF EUROPE**
MURA-DRAVA-DANUBE

muzej
norosti
Trate

Ministrstvo za okolje in prostor

Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana

Minister Simon Zajc

Odgovor na Odziv Ministrstva za okolje in prostor (MOP)

Podajamo odgovor na Odziv na vaš ponovni javni poziv (Številka: 355-181/2016/64, Datum: 09.01.2020), ki smo ga prejeli 17.01.2020.

V dokumentu nas uvodoma poučujete - »ponovno za lažje razumevanje«, kot navajate - da je Sporazum o Muri meddržavna pogodba, ki temelji na soglasju, in da ta pogodba vsebuje tudi statut, ki določa pogoje za delovanje Stalno slovensko-avstrijske komisije za Muro. Naj opozorimo, da je do šumov glede aktov, ki določajo delovanje Komisije, prihajalo izključno na vaši strani. Predsednik slovenske delegacije Mitja Bricelj se je v komunikaciji s predstavnikom civilne iniciative (CI) Rešimo Muro! Borisom Bezjakom skliceval na *poslovník*¹, ki ne obstaja. Sami v zadnjem dopisu omenjate *protokol*.

Samo dejstvo, da Sporazum o Muri iz leta 1956 do danes, torej v 64-ih letih, ni ne preveden v uradni jezik RS, kaj šele vsebinsko posodobljen, pove veliko samo po sebi. Gre za ključni dokument o upravljanju z mejno reko.

Jedro našega poziva je in ostaja, da se mora izvajati veljavni sklep ministra za okolje RS Simona Zajca iz 17.5.2019 o imenovanju Borisa Bezjaka za predstavnika CI v komisijo za Muro. To imenovanje je, kot izrecno navaja tudi vaš sklep², skladno z izvajanjem načel Aarhuške konvencije – konvencije, ki temelji na predpostavki, da se bo z večjo splošno ozaveščenostjo in vključenostjo javnosti v okoljske zadeve izboljšalo varstvo okolja. Konvencija zavezuje podpisnice, tudi Slovenijo in Avstrijo, da spodbujajo udeležbo javnosti pri odločitvah, ki vplivajo na okolje (država »zagotovi pregledno in pravično udeležbo javnosti pri pripravi načrtov in programov v zvezi z okoljem«, »prizadeva si zagotoviti možnosti za udeležbo javnosti pri pripravi politik, ki se nanašajo na okolje«, tudi »zagotovitev priznanja in podpore združenjem, organizacijam ali skupinam, ki spodbujajo varstvo okolja«, ipd.). Nedopustno je, da se veljavni sklep ministra ne izvaja, in žalostno, da slovenska stran (predsednik Bricelj) očitno ni zmogla in znala zagovarjati in ne vztrajati pri imenovanju Bezjaka. Če

¹ Iz e-mail komunikacije Bezjak-Plantarič. Iz zaprosila Bezjaka 03.09.2019: »Danes sem po telefonu govoril z g. Bricljem, kot ste napovedali v sporočilu. Omenil je, da je problem imenovanja med drugim tudi v poslovníku komisije. Zato vas naprošam še za pošiljanje poslovníka.« Iz odgovora Plantariča 18.9.2019: »...posebnega »poslovníka« Komisija nima.«

² »Na podlagi 16. člena Zakona o državni upravi // ter skladno z izvajanjem načel Aarhuške konvencije minister za okolje in prostor izdajam naslednji sklep o imenovanju predstavnika v Stalni slovensko-avstrijski komisiji za Muro...« (Sklep št. 010-37/2018, 17.05.2019)

predsednik slovenske delegacije ne uspe pri zagovoru sklepa svojega ministra, ki je podprt tudi z mednarodno konvencijo, katere podpisnica je tudi Avstrija, se poraja logično vprašanje o siceršnjih uspehih pri uveljavljanju slovenskih zahtev in interesov v meddržavni komisiji. Alternativi predlog o vzpostavitvi ločenega »forumu za Muro« za javnost oz. civilne iniciative, ni alternativa in je neustrezen.

Dokazi, da je in s čim avstrijska stran nasprotovala izvajanju vašega sklepa o sodelovanju Bezjaka v slovenski delegaciji, sicer niti v citiranem dopisu niso predloženi; upamo, da jih imate vi kot minister.

Že na prvi strani navajate, da »pogoje za delovanje Komisije« določa meddržavna »pogodba, ki vsebuje tudi statut«. In nadaljujete: »Če povzamem, predsednika se dogovorita za kraj, vsebine in sestavo delegacije na zasedanju. V kolikor ni predhodnega dogovora oz. soglasja o kraju, vsebinah in sestavi delegacije, ni pogojev za izvedbo zasedanja Komisije.« Nato citirate s tem povezane člene sporazuma oz. statuta, vendar člena, ki določa nujno predhodno soglasje obeh predsednikov o sestavi delegacije, ne najdemo. Prosili bi za informacijo, kateri člen to določa.

Že na prvi strani tudi pišete: »In uradno stališče avstrijske strani je, da obstoječi meddržavni sporazum ne omogoča sodelovanja predstavnikov CI v Komisiji za Muro«, pri čemer v opombi kot dokaz navedenega navajate stavek iz dopisa pristojnega avstrijskega ministrstva (BMNT) iz 16.12.2019 (zmotno navajate 2018). Gre za stavek: »Zur Zeit der Verfassung des Murabkommens war die Beteiligung der Öffentlichkeit entsprechend den damaligen Gepflogenheiten nicht vorgesehen« ali v prevodu: »Ob sprejetju pogodbe med državama ni bilo predvideno, da bi javnost sodelovala, kar je bilo v duhu tistega časa.« Ta stavek nikakor in v ničemer ne potrjuje tega, kar želite z njim potrditi – da namreč avstrijska stran »ni pristala na sodelovanje predstavnikov CI na zasedanju komisije«. Citiran stavek ste vzeli iz konteksta, v katerem je zapisan - vzet je iz avstrijskega stališča o forumu za Muro³, hkrati pa celo jasno navaja, kako je izključenost javnosti stvar preteklosti.

Navajate, da sta nam »13.05.2019 na sestanku skupaj z gospodom Bricljem jasno povedala, kakšno je stališče avstrijske strani, ki mora po protokolu dati soglasje, da niso zadovoljni s takim enostranskim delovanjem, a da bo g. Bricelj kljub temu (pred uradnim zasedanjem komisije) poskusil doseči soglasje«. Kot smo opozorili že v prvem pozivu k razrešitvi dr. Briclja iz komisije za Muro⁴, smo na omenjenem sestanku zaznali, da je nenaklonjenost vključitvi Bezjaka v delegacijo izkazal dr. Bricelj. Naj vas spomnimo, da je vaše končno stališče na sestanku bilo: »Minister je kljub temu povedal, da se mu zdi tovrstno obojestransko konstruktivno sodelovanje s predstavniki lokalne skupnosti pomembno in da je v interesu vseh, zato bo podaljšal mandat predstavniku CI, ki je imenovan kot opazovalec za sodelovanje pri delu komisije.«⁵ Sklep o imenovanju Bezjaka v komisijo ste izdali štiri dni po sestanku. Naj ob tem opozorimo na javno pojasnilo, ki ga je od prej omenjenega avstrijskega zveznega ministrstva za trajnost in turizem konec lanskega leta prejel in predvajal celovški Radio Agora 105,⁶.

³ »Bei der letzten Tagung der Ständigen Österreichisch-Slowenischen Kommission für die Mur wurde vereinbart, im Rahmen der Arbeit dieser bilateralen Kommission ein „Murforum“ einzurichten. Dieser Schritt ist von besonderer Bedeutung. Zur Zeit der Verfassung des Murabkommens war die Beteiligung der Öffentlichkeit entsprechend den damaligen Gepflogenheiten nicht vorgesehen. Das Murforum soll nun eine Einbindung der Öffentlichkeit ermöglichen. Allen an der Mur Interessierten steht damit eine Plattform für die offene, faire und transparente Einbringung und Wahrnehmung ihrer Interessen zur Verfügung.«

⁴ <http://www.dprs.si/sl/194-zahtevamo-razresitev-dr-mitja-briclja.html>

⁵ Zapisnik sestanka s predstavniki CI za Muro, 13.05.2019

⁶ <https://cba.fro.at/438561>

Na vprašanji »Ali je avstrijska stran letos na kakršen koli način posegla v sestavo slovenske delegacije?« in »Kaj je, če sploh, izpostavila slovenska stran in zakaj?« so odgovorili: **»Državi pogodbenici Avstrija in Slovenija neodvisno in zaupno imenujeta delegaciji Murske komisije. Avstrija pozdravlja nadaljnje poglobljanje odprtega in enakega vključevanja javnosti.«** Ta javna izjava avstrijske strani o neodvisnem, celo zaupnem imenovanju delegacij ni skladna s stališčem avstrijske strani, kot ste ga navajali in je opisano v prejšnjem odstavku. Nenazadnje tudi 3. člen statuta Komisije navaja, da vsaka država imenuje svojo delegacijo.

Očitek, da je dr. Bricelj Bezjaku »po sestanku 13.05.2019« predlagal »sodelovanje pri najbolj perečih temah za Muro v Sloveniji – onesnaževanje z odcednimi vodami in smradom iz deponije v Ceršaku ter revitalizacijo Enajst mlinskega kanala z namenom izboljšanja biološke pestrosti Apaškega polja« - a da od Bezjaka »ni prejel nobenega odziva«. In še: »Tudi sicer ste imeli priložnost, da se sestanete z gospodom Bricljem še pred sejo Komisije, a se niste odločili za to.« Tak očitek predstavlja hudo zavajanje! G. Bricelj z Bezjakom po sestanku 13.05.2019 ni komuniciral in omenjenih perečih tem pri njihovem reševanju ni omenil ali ga celo pozval k sodelovanju – prvič (in edinkrat po sestanku) sta komunicirala 03.09.2019, ko je g. Bricelj Bezjaka po telefonu obvestil o tem, da ne bo v komisiji. Bricelj je Bezjaku v tem pogovoru predlagal osebno telefonsko korespondenco v prihodnosti. Bezjak je isti dan po e-mailu, ki je bil poslan g. Plantariču (MOP) in g. Briclju, zaprosil, če lahko zaradi službenih obveznosti in delovnega časa, ki omejuje odzivnost po telefonu, prosi za korespondenco po e-mailu. Ta pa se ni zgodila. G. Bricelj se ni nikoli obrnil na Bezjaka, ne prek e-maila in ne drugače, ni ga povabil na noben sestanek in omenjene »pereče teme« ni Bricelj Bezjaku eksplicitno omenil nikoli. Vse omenjene in številne druge akutne težave Bezjak spremlja, ga izredno skrbijo, je pri njih angažiran in želi prispevati k rešitvam, zato je očitek, da ne želi oz. ni želel sodelovati, preprosto izmišljen in neresničen!

V komisiji želi aktivno sodelovati ravno zaradi akutnih težav, ki pestijo reko Muro in za rešitev katerih si prizadeva lokalna skupnost, in smo jih več izpostavili v prejšnjem dopisu⁷, pa tudi zaradi nekaterih medijskih informacij o delovanju slovenske delegacije v komisiji za Muro v preteklosti in »ščitenju« slovenskih interesov⁸. V prejetih dopisih je kot dokaz uspešnosti g. Briclja izpostavljeno njegovo dolgoletno dobro sodelovanje z avstrijsko stranjo⁹, v kar sploh ne dvomimo. Nas pa v tem kontekstu skrbi zastopanje slovenskih interesov oz. uresničevanje interesov lokalne skupnosti, ki živi v porečju mejne Mure. Za zastopanje in uresničevanje teh interesov ima namreč g. Bricelj kot predsednik slovenske delegacije mandat - vsaj tako razumemo njegovo poslanstvo mi, in uresničevanje teh interesov, ki zagotavljajo dobro stanje Mure, bi moralo biti primarno merilo njegove uspešnosti. Na MOP - tako na bivšega ministra kot na vas - smo se že večkrat obrnili z zaskrbljenostjo glede pošiljk mulja, ki jih dobivamo iz avstrijskih hidroelektrarn. Razen odgovora, da to poteka v dogovoru z avstrijsko stranjo, nismo prejeli ničesar, kar bi nas tozadevno lahko pomirilo in nam zagotovilo, da v prihodnje škode ne bo več. To je področje, ki ga dogovarja g. Bricelj.

V kontekstu presoje uspešnosti delovanja slovenske delegacije v Komisij želimo opozoriti tudi na nedavne raziskave o stanju rek v Avstriji in ukrepe, ki bi jih morala Slovenija zahtevati od Avstrije. Pozivamo na nujnost okrepljenega in učinkovitega monitoringa, s katerim lokalno prebivalstvo ob

⁷ <http://www.dprs.si/sl/196-skodljivo-delovanje-mop.html>

⁸ Iz Avstrije priteče umirajoča Mura, Časnik Delo, 09.09.2014 (<https://www.delo.si/novice/slovenija/iz-avstrije-pritece-umirajoca-mura.html>)

⁹ To veje iz dopisa BMNT iz 16.12.2019 ter dopisa MOP, datiranega 09.01.2020, pri opisu sodelovanja z WWF.

Muri (za razliko od Arsa) ni zadovoljno, ter nujnimi dolgoročnimi ukrepi. Raziskava onesnaženosti rek v Avstriji iz leta 2018 je pokazala onesnaženost z antibiotiki in pesticidi, ki so posledica prašičereje in gojenja koruze. Analizo so izvedli tudi na dveh štajerskih pritokih, ki se izlivata v Muro. V pritoku Schwarzaubach, ki se v Muro izliva pri avstrijskem Weitersfeldu oz. slovenskem Sladkem Vrhu, so izmerili od 4 do 5 različnih živalskih zdravil, od tega 2 – 3 različne antibiotike ter 27 pesticidov. Pritok Stiefing, ki se v Muro izliva malo pred Spielfeldom, pa je onesnažen s kar 38 različnimi pesticidi – gre za 3. največjo vrednost, ki je bila izmerjena v Evropi. Svetovna zdravstvena organizacija je odpornost na antibiotike označila za eno od treh največjih groženj javnemu zdravju¹⁰. Ob tem poudarjamo z vso zaskrbljenostjo, da se le nekaj kilometrov dolvodno od navedenih pritokov nahaja vodno črpališče Ceršak, iz katerega se oskrbujejo občani občine Šentilj, kjer so raziskave NIJZ leta 2016 potrdile najslabše kazalnike zdravja¹¹, in občine Pesnica. Je Komisija sploh obravnavala omenjeno raziskavo onesnaženosti rek, je slovenska delegacija zahtevala razpravo o njej in ukrepe?

Odziv ste posredovali le Andreji Slameršek, predsednici DPRS, čeprav sta bila pod njim navedena (poleg Borisa Bezjaka) še Samo Tuš, predsednik Zveze društev Moja Mura, in dr. Sonja Bezjak, Muzej norosti, Trate. Ti oziroma te ustanove, združenja, društva so poziv pripravila in ga podprle, navedeni so njihovi kontakti in nas čudi, da jih niste poklicali in si odgovorili, ali poziv res podpirajo. Predstavniki WWF ni bil naveden med podpisniki poziva, pa ste ga oz. jih klicali. Logotip WWF je dogovorjeni del standardnega »obrazca« kampanje Rešimo Muro!, ki smo ga kot vedno uporabili za poziv. Brez skrite agende, brez namena zavajati.

Nam gre zgolj in samo za Muro. Ne za politično funkcijo, ne za uradniško mesto, ne za osebno slavo, ne za kakršnekoli druge interese. Svojega uspeha ne merimo s priznanji, pohvalami in pismi podpore, trepljanjem in besedami o odličnem sodelovanju, ampak izključno s stanjem reke Mure – pogosto, celo praviloma smo primorani vztrajati in zahtevati. To delamo in bomo delali naprej za ohranitev in zavarovanje reke Mure in našega življenja ob njej. To, spoštovani minister, razumemo kot svojo državljansko in človeško dolžnost.

Ob tej priložnosti predlagamo in zahtevamo sestanek na MOP najkasneje do petka, 14.2.2020, da vam predstavimo težave, ki jih je nujno nasloviti za izboljšanje stanja reke Mure, za katerega si - kot nesporno razumemo iz vašega dopisa – prizadevamo oboji.

KONEC

Dodatne informacije:

Boris Bezjak, boris.bezo@gmail.com, 00386 31 609 273

Samo Tuš, predsednik Zveze društev Moja Mura, zd.mojamura@gmail.com, 041 244 221

dr. Sonja Bezjak, Muzej norosti, Trate, sonja.bezjak@gmail.com, 031 585 967

Andreja Slameršek, vodja kampanje Rešimo Muro! in predsednica DPRS, slandreja@gmail.com, 040 669 991

¹⁰ https://www.ots.at/presseaussendung/OTS_20181129_OTS0004/greenpeace-test-oesterreichische-gewaesser-mit-antibiotika-und-pestiziden-belastet?fbclid=IwAR2DmC71e4Wx4vpuitxPzOhRMDs4k-6uAjlGhV1GkMUHFq1pgrgPaAnX-GU

¹¹ <https://www.delo.si/novice/slovenija/najvec-zdravja-v-domzalah-najmanj-v-sentilju.html>

Podporniki kampanje: <http://www.amazon-of-europe.com/si/podporniki-mura/>

O kampanji Rešimo Muro!

Kampanja Rešimo Muro! je nastala na pobudo lokalnih pomurskih nevladnih organizacij, ki se že desetletja borijo, da bi Muro ohranili kot prosto tekočo reko brez hidroenergetskih jezov. Kampanja se je začela 9. aprila 2016 in jo podpira več kot 70 lokalnih, nacionalnih in tujih nevladnih organizacij, številni slovenski in tuji strokovnjaki ter priznane osebnosti. Za več informacij o kampanji Rešimo Muro! obiščite: www.resimo-muro.com ali www.amazon-of-europe.com/si/.

O Muzeju norosti, Trate

Muzej norosti je nastal leta 2013 kot lokalna slovensko-avstrijska iniciativa, ki si prizadeva za evidentiranje, ohranjanje in promocijo naravne in kulturne dediščine v regiji okoli gradu Cmurek. V njej akterji vidijo priložnost za razvoj okolju prijaznih delovnih mest, zlasti v turizmu. Od samega začetka svojo pozornost namenjajo izgradnji odnosov s sosedi iz Avstrije. Reka Mura zanje predstavlja temeljno skupno naravno vrednoto, na kateri gradijo skupne razvojne priložnosti. Grožnja glede izgradnje hidroelektrarn na Muri zavira razvojne aktivnosti in povzroča dodatno škodo že tako podhranjeni regiji. Za več informacij: <https://www.facebook.com/norostnameji/>

O Moji Muri

Zveza društev Moja Mura se zavzema za obvarovanje reke in sonaravni razvoj krajev vzdolž nje. Ima status društva, ki deluje v javnem interesu ohranjanja narave, saj je v vseh letih delovanja številnim ciljnim skupinam v Pomurju vztrajno in strokovno posredovala dejstva o neverjetnem bogastvu območja na Muri in ob njej. V državnih strateških in upravnih postopkih v povezavi s potencialno energetsko izrabo reke zveza sodeluje s pravnim statusom stranskega udeleženca, ki budno bedi nad tem, da reke ne bi zlorabili ter da bodo postopki izpeljani strokovno in zakonito. Za več informacij obiščite: <https://www.facebook.com/Moja-Mura>

O DPRS

Osnovni namen delovanja Društva za preučevanje rib Slovenije (DPRS) je varovanje sladkovodnih rib in njihovih habitatov z raziskavami, naravovarstvenimi aktivnostmi, popularizacija poznavanja sladkovodnih rib, izdajateljska in izobraževalna dejavnost ter sodelovanje z drugimi sorodnimi nevladnimi in vladnimi organizacijami. Za več informacij o DPRS obiščite: <http://www.dprs.si/sl>